

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
_____ **Інна САВИЦЬКА**

«_____» _____ 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри педагогіки
протокол №16 від 10.06.2025 р.

В. о. завідувача кафедри

_____ **Лідія ЧЕРЕДНИК**

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОПІ

«Педагогіка вищої школи»

_____ **Олег ЄРЕСЬКО**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

КОМПАРАТИВІСТИКА В ОСВІТІ І НАУЦІ

Галузь знань А Освіта

Спеціальність – А1 «Освітні науки»

Освітня програма: «Педагогіка вищої школи»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки Васюк О. В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Компаративістика в освіті і науці».

Навчальна дисципліна є обов'язковою. Дисципліна сприяє розумінню особливостей і тенденцій розвитку вищої освіти і науки, формування навичок аналізу чинників розвитку вищої освіти, зокрема шляхів інтеграції системи вищої освіти України в ЄПВО, якості освіти, особливостей використання інноваційних технологій як засобів її підвищення; формування розуміння інноваційного розвитку освіти у глобальному, регіональному та національному контекстах. Розкриваються питання студентоцентрованого навчання як сучасної парадигми освітнього процесу закладів вищої освіти, цифрових трансформацій освіти в сучасних умовах, питання академічної та наукової доброчесності, наукової та інноваційної діяльності закладів вищої освіти тощо.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	А1 Освітні науки	
Освітня програма	Педагогіка вищої школи	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1,2	1
Лекційні заняття	30 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	100 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3/1 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Компаративістика в освіті і науці» є формування компетентності порівняльного аналізу вітчизняної та зарубіжної вищої освіти; наукового та загальнокультурного світогляду шляхом осмислення закономірностей розвитку педагогічної науки й освіти в різних країнах; розвиток компаративістичного мислення здобувачів, спрямованого на пошук ефективних

шляхів наукового вивчення і коригування сучасних процесів, що відбуваються в освіті й науці; вміння застосовувати набуті знання в науковій і педагогічній діяльності у сфері вітчизняної та європейської науки й освіти.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук, що передбачають проведення досліджень та/або використання інновацій за невизначеності умов і вимог.

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

фахові (спеціальні) компетентності:

СК1. Здатність проектувати і досліджувати освітні системи, планувати і проводити теоретичні та емпіричні дослідження у сфері освіти.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень; проводити самостійні наукові дослідження педагогічних явищ та екстраполювати їх результати в практику викладання.

ПРН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей; розробляти структуру і створювати складники навчально-методичного забезпечення освітнього компоненту; вміти аналізувати, добирати і використовувати педагогічні технології відповідно до предметної сфери.

ПРН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

ПРН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	

Модуль 1. <i>Теоретичні основи компаративної педагогіки та методологія порівняльних досліджень</i>													
Тема 1. Компаративна педагогіка як наука	1	9	2	2			25	15	1	1		39	
Тема 2. Історія розвитку компаративістики	3	18	4	4				15	1	1			
Тема 3. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти і науки	5	18	4	4				15	1	1			
Разом за модулем 1	45		10	10			25	45	3	3		39	
Модуль 2. <i>Трансформації систем освіти</i>													
Тема 1. Реформування освіти: стратегічні пріоритети	9	15	4	4			21	15	1	1		39	
Тема 2. Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні	12	15	4	4				15	1	1			
Тема 3. Якість вищої освіти	14	15	4	4				15	1	1			
Разом за модулем 2	45		12	12			21	45	3	3		39	
Модуль 3. <i>Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти</i>													
Тема 1. Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти у світі		15	4	4			14	15	2	2		22	
Тема 2. Менеджмент вищої освіти в сучасному світі		15	4	4				15	2	2			
Разом за модулем 3	30		8	8			14	30	4	4		22	
Усього годин	120		30	30			30	120	10	10		100	

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Компаративна педагогіка як наука.	2
2	Історія розвитку компаративістики.	4
3	Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти і науки.	4
4	Реформування освіти: стратегічні пріоритети.	4
5	Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні.	4
6	Якість вищої освіти.	4
7	Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти у світі.	4

8	Менеджмент вищої освіти в сучасному світі.	4
---	--	---

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання, методи і функції компаративної педагогіки.	2
2	Компаративна педагогіка в системі сучасних педагогічних знань.	4
3	Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти і науки у світі.	4
4	Реформаційні процеси сучасної освіти.	4
5	Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні.	4
6	Забезпечення якості вищої освіти.	4
7	Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти у світі.	4
8	Менеджмент вищої освіти в сучасному світі.	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення першоджерел літературно-педагогічної спадщини щодо етапів розвитку компаративістики.	25/39
2	Трансформації освітніх систем та процесів.	21/39
3	Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти. Практична реалізація менеджменту у вищій освіті зарубіжних країн.	14/22

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- методи проблемного навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- робота в парах, у групах;
- мозковий штурм;
- метод гейміфікованого навчання;
- лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда;
- ілюстрування, демонстрування;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- порівняння.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні основи компаративної педагогіки та методологія порівняльних досліджень		
Практична робота 1. Предмет, завдання, методи і функції компаративної педагогіки.	ПРН1, ПРН9, ПРН11. Знати понятійно-категоріальний апарат, завдання та методологію компаративної педагогіки. Вміти визначати місце компаративної педагогіки в системі інших наук.	16
Практична робота 2. Компаративна педагогіка в системі сучасних педагогічних знань.	Володіти здатностями використання в освітньому процесі основних методів порівняльно-педагогічного наукового дослідження, використовуючи методи компаративної педагогіки для вирішення різних професійних задач.	17
Практична робота 3. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти і науки у світі.	Знати основні етапи розвитку компаративістики як науки, головні досягнення кожного із періодів, дослідників та головну тематику їхніх робіт. Вміти на основі аналізу першоджерел, виокремлювати об'єкт і предмет порівняльного дослідження, визначати проблеми, які піднімаються у працях.	17
Самостійна робота 1. Вивчення першоджерел літературно-педагогічної спадщини щодо етапів розвитку компаративістики.	Знати основні етапи розвитку компаративістики як науки, головні досягнення кожного із періодів, дослідників та головну тематику їхніх робіт. Вміти на основі аналізу першоджерел, виокремлювати об'єкт і предмет порівняльного дослідження, визначати проблеми, які піднімаються у працях.	20
Модульна контрольна робота 1	Знати об'єктивні тенденції взаємопроникнення, взаємозбагачення національних культур, формування єдиного поля світової культури і досвіду виховання, єдиного світового освітнього простору; різне ставлення у порівняльній педагогіці до глобалізації в освіті; специфіку діяльності міжнародних організацій у аспекті вирішення глобальних проблем у освіті. Вміти цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність; реалізовувати вертикальну та горизонтальну професійну мобільність у вітчизняному та світовому освітньому та науковому просторі. Розуміти економічну ефективність сфери	30

	освітніх послуг.	
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Трансформації систем освіти		
Практична робота 1. Реформаційні процеси сучасної освіти.	ПРН1, ПРН8, ПРН9, ПРН11. Знати основні тенденції реформування сучасних освітніх систем. Вміти встановлювати і пояснювати взаємозв'язок педагогічних явищ і фактів, усвідомлюючи сучасну педагогічну дійсність; аналізувати педагогічні проблеми. Знати сутність поняття “грамотність”, освіта впродовж життя, зокрема форми неперервної освіти в різних країнах сучасного світу; особливості розвитку освіти на всіх її рівнях; значення приватних закладів освіти в системі неперервної освіти, моделі підготовки педагогічних кадрів в сучасному світі, основні тенденції педагогічної освіти, освіти дорослих.	16
Практична робота 2. Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні.		17
Практична робота 3. Забезпечення якості вищої освіти.		17
Самостійна робота 2. Трансформації освітніх систем та процесів.		20
Модульна контрольна робота 2	Усвідомлювати та вміти аналізувати тенденції розвитку освіти, а саме європейські трансформації в освіті та науці. Розуміти компетентнісний підхід у освіті, аспекти студентоцентрованого навчання як сучасної парадигми освітнього процесу закладів вищої освіти, цифрових трансформації освіти в сучасних умовах, питання академічної та наукової доброчесності у вищій освіті. Вміти застосовувати означені підходи в освітньому процесі закладів вищої освіти. Розуміти Європейську та національну рамки кваліфікацій, вміти користуватися ними в аспекті співставлення рівнів освіти. Знати критерії якості освіти в провідних країнах світу, поняття “якість вищої освіти”, забезпечення якості вищої освіти в Європейському освітньому просторі, документи щодо міжнародного правового регулювання забезпечення якості вищої освіти. Вміти висвітлити досвід європейських університетів щодо забезпечення якості вищої освіти, виявляти можливості використання ефективного зарубіжного педагогічного досвіду у вітчизняній	30

	системі освіти, адекватно і толерантно ставитися до зарубіжного педагогічного досвіду; самостійно аналізувати систему забезпечення якості вищої освіти університетів.	
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти		
Практична робота 1. Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти у світі.	ПРН1, ПРН8, ПРН9, ПРН11. Розуміти розвиток дослідницької діяльності університету, зокрема етапи, функції. Знати моделі державної підтримки	30
Практична робота 2. Менеджмент вищої освіти в сучасному світі.	університетських досліджень та аналізувати досвід розвинених країн. Вміти показати місце університету в інноваційній системі суспільства. Розрізняти традиції та інновації в	30
Самостійна робота 3. Наукова та інноваційна діяльність закладів вищої освіти. Практична реалізація менеджменту у вищій освіті зарубіжних країн.	управлінні науковими дослідженнями у глобальному, європейському та національному просторах. Вміти розробляти рекомендації щодо удосконалення управління науковою роботою університету (структурного підрозділу), в якому Ви навчаєтеся або працюєте.	10
Модульна контрольна робота 3.	Знати тенденції розвитку менеджменту вищої у ЄПВО. Вміти аналізувати менеджмент розвитку університету та ризик-менеджмент у сучасній вищій освіті. Використовувати досвід менеджменту міжнародної діяльності університету в Україні. Розуміти аспекти фандрейзингу в університеті як управлінську стратегію. Вміти аналізувати організацію менеджменту на прикладі одного із закладів вищої освіти, виокремлювати специфіку, будувати схему цього процесу.	30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3)/3 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре

60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=150>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: підруч. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Київ: Видавець ФОП Ямчинський О. В. Виготовлювач ТОВ «ЦП «Компринт», 2024. 582 с.
2. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: підруч. Київ – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2016. 412 с.
3. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
4. Якість вищої освіти: теорія і практика: навч.-метод. посібн. За наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

Допоміжні

1. Бабушко С. Р. Гендерність у неформальній/інформальній освіті дорослих: європейські практики. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2021. № 2. Том 20. С. 10–20.
2. Бойчук І., Козаченко Г. Реалізація студентоцентрованого навчання як сучасної парадигми освітнього процесу закладів вищої та фахової передвищої

освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 2 (106). С. 182–193.

3. Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої освіти (Будапешт, Відень, 12 березня 2010 р.). [http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration\(2010\).pdf](http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration(2010).pdf) (дата звернення 10.06.2025 р.).

4. Вища освіта різних країн світу: монографія. За наук. ред. О. І. Шапран. Переяслав: ФОП Домбровська Я. М., 2020. 488 с.

5. Відділ зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Офіційний сайт. <http://ipood.com.ua/viddil-zarubijnih-sistem-pedagogichno-osviti-i-osviti-doroslih/> (дата звернення 10.06.2025 р.).

6. Відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. Офіційний сайт. <https://comparlab.org.ua/> (дата звернення 10.06.2025 р.).

7. Гаращук О. В., Куценко В. І. Інтеграція освіти України в контексті викликів і загроз (досвід США). *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. 2022. Вип. 65. С. 25–31.

8. Голяд І., Тропіна М. Тенденції та інновації професійної освіти в умовах сучасних трансформаційних процесів. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи*: зб. наук. пр. Київ–Львів–Бережани–Кельце. 2022. Вип. 10. С. 23–29.

9. Державна служба статистики України: офіційний сайт. <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 10.06.2025 р.).

10. Європейський Союз: посібн. для журналістів. Київ: Представництво Європейського Союзу в Україні, 2020. 130 с.

11. Інститут освіти впродовж життя ЮНЕСКО. Офіційний сайт: <https://www.uil.unesco.org/en/unesco-institute><https://www.uil.unesco.org/en/unesco-institute> (дата звернення 10.06.2025 р.).

12. Каленюк І. Глобальний ринок вищої освіти: динаміка та турбулентність. Університетська освіта. 2020. №7. С. 28–33. https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/35568/uo_20_7_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 10.06.2025 р.).

13. Кремень В. Г. (ред.) Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (До 30-річчя незалежності України): монографія. Національна академія педагогічних наук України. Київ: КОНВІ ПРИНТ. 2021. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf> (дата звернення 10.06.2025 р.).

14. Кремень В. Г., Биков В. Ю., Ляшенко О. І., Литвинова С. Г., Луговий В. І., Мальований Ю. І., Пінчук О. П., Топузов О. М. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України “Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи”, 18–19 листопада 2022 р. *Вісник НАПН України*. 2022. № 4(2). С. 1–49.

15. Лабораторія зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Офіційний сайт. <https://ivet.edu.ua/labs/isvet> (дата звернення 10.06.2025 р.).
16. Локшина О. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021–2030 рр. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 4. С. 5–17. <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38/9> (дата звернення 10.06.2025 р.).
17. Лузік Е., Демченко Н., Проскурка Н. Світові моделі університетської освіти в системі дистанційного навчання. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*: зб. наук. пр. 2020. Вип. 2(17). С. 41–47.
18. Лук'янова Л. Б. Законодавче забезпечення освіти дорослих в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2(2). С. 1–5.
19. Міжнародне бюро освіти ЮНЕСКО. Офіційний сайт: <http://www.ibe.unesco.org/countries/countrydossiers.htm> (дата звернення 10.06.2025 р.).
20. Міжнародний інститут планування освіти ЮНЕСКО. Офіційний сайт: <https://www.iiep.unesco.org/en> (дата звернення 10.06.2025 р.).
21. Назукова Н. М. Державне фінансування освіти як фактор економічного зростання. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 2. С. 97–119.
22. Організація економічного співробітництва та розвитку. Офіційний сайт: <https://www.oecd.org/about/> (дата звернення 10.06.2025 р.).
23. Паризьке комюніке. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf> (дата звернення 10.06.2025 р.).
24. Погляд на освіту 2022: показники ОЕСР. <https://nqa.gov.ua/news/poglad-na-osvitu-2022-pokazniki-oesr/> (дата звернення 10.06.2025 р.).
25. Постригач Н. О. Діяльність провайдерів освітніх послуг у сфері освіти дорослих Туреччини. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Вип. 1 (21). С. 156–170.
26. Про вищу освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради. 2014. № 37–38, ст. 2004.
27. Про освіту: Закон України від 05.06.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38–39 ст. 380.
28. Рада Європи. Офіційний сайт: <https://www.coe.int/en/web/education/cdprpe> (дата звернення 10.06.2025 р.).
29. Рилова О. Ю. Світові тенденції розвитку вищої освіти та її якість. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. № 32. С. 98–102.
30. Романовська О. О., Романовська Ю. Ю., Романовський О. О. Досвід вищої освіти Сполучених Штатів Америки XX–XXI століть. Книга 4. Особливості академічного (університетського) підприємництва у США другої половини XX – початку XXI століть: навч. посіб. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2020. 240 с.

31. Савенко О. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток системи освіти дорослих. *Проблеми освіти*. 2021. Вип. 2(95). С. 25–39.
32. Сальніков О. О., Козлова Л. В. Реалізація концепції навчання протягом життя в управлінні персоналом на публічній службі: деякі теоретичні аспекти. *Public Administration and Regional Development*. 2020. № 10. С. 1223–1246.
33. Сисоєва С. Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. *Освіта і суспільство*. 2021, № 10–11, С. 8–9. https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545/ (дата звернення 10.06.2025 р.).
34. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/strategiya-rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-na-2022-2032-roki> (дата звернення 10.06.2025 р.).
35. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти: монографія. [Д. В. Карамишев, Н. М. Гришина, О. В. Грибко, Т. В. Ревенко та ін.]. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2020. 180 с.
36. Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування: монографія. За ред. С. Л. Лондара. Київ, 2021. 274 с.
37. Фінагіна О. В., Бітюк І. М., Матвієнко О. Д., Гудима Д. М. Принципи розвитку українського освітнього простору в умовах інформаційної економіки: креативні підходи та європейський досвід. *Зб. наук. пр. ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. 2022. Вип. 65. С. 16–24.
38. Худавердієва В. Тенденції цифрової трансформації освіти в сучасних умовах. *Педагогічні науки та освіта*. 2022. Вип. XL–XLI. С. 102–109.
39. Центр порівняльної професійної педагогіки. Офіційний сайт. <https://ipood.com.ua/centr-porivnyalno-profesiyno-pedagogiki/> (дата звернення 10.06.2025 р.).
40. Чекіна В. Д., Воргач О. А. Вплив витрат на освіту на економічне зростання: емпірична оцінка. *Економіка промисловості*. 2020. № 3 (91). С. 96–122.
41. Юрченко А. М., Краус К. М., Краус Н.М. Інституційні засади управління фінансовим забезпеченням закладів освіти: світовий досвід та українська практика. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2022. № 1(9). С. 16–33.
42. Vasiuk, O., Vygovska, S., Malyshevskiy, O., Nychkalo, N., Malyshevska, I., & Zorochkina, T. (2022). Motivation Discourse of Student's Personality in Educational Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1), 196-214. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/514>.
43. Nataliia Hrechanyk, Oksana Vasiuk, Lesya Matsenko, Nataliia Folomieieva, Oleksii Koriakin & Svitlana Vyhovska. Development of Higher Education of the XXI Century in the World Context in the Face of Global Challenges. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2023. Vol. 12, No. 5, Special Issue 2023. DOI: DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v12n5p96>
<https://www.sciedupress.com/journal/index.php/jct/article/view/24701>

